

International Science Group

ISG-KONF.COM

XXVIII

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC
AND PRACTICAL CONFERENCE**

**"TRENDS AND PERSPECTIVES OF THE DEVELOPMENT
OF SCIENCE AND EDUCATION IN GLOBALIZATION"**

Valencia, Spain

July 16 - 19, 2024

ISBN 979-8-89504-814-6

DOI 10.46299/ISG.2024.1.28

TRENDS AND PERSPECTIVES OF THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND EDUCATION IN GLOBALIZATION

Proceedings of the XXVIII International Scientific and Practical Conference

Valencia, Spain
July 16 – 19, 2024

UDC 01.1

The 28th International scientific and practical conference “Trends and perspectives of the development of science and education in globalization” (July 16 – 19, 2024) Valencia, Spain. International Science Group. 2024. 269 p.

ISBN – 979-8-89504-814-6 DOI – 10.46299/ISG.2024.1.28

EDITORIAL BOARD

Pluzhnik Elena

Professor of the Department of Criminal Law and Criminology
Odessa State University of Internal Affairs Candidate of Law,
Associate Professor

Liudmyla Polyvana

Department of accounting, Audit and Taxation, State
Biotechnological University, Kharkiv, Ukraine

TRENDS AND PERSPECTIVES OF THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND EDUCATION
IN GLOBALIZATION

<u>Mushenyk Iryna</u>	Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of Mathematical Disciplines, Informatics and Modeling. Podolsk State Agrarian Technical University
<u>Prudka Liudmyla</u>	Odessa State University of Internal Affairs, Associate Professor of Criminology and Psychology Department
<u>Marchenko Dmytro</u>	PhD, Associate Professor, Lecturer, Deputy Dean on Academic Affairs Faculty of Engineering and Energy
<u>Harchenko Roman</u>	Candidate of Technical Sciences, specialty 05.22.20 - operation and repair of vehicles.
<u>Belei Svitlana</u>	Ph.D., Associate Professor, Department of Economics and Security of Enterprise
<u>Lidiya Parashchuk</u>	PhD in specialty 05.17.11 "Technology of refractory non-metallic materials"
<u>Levon Mariia</u>	Candidate of Medical Sciences, Associate Professor, Scientific direction - morphology of the human digestive system
<u>Hubal Halyna</u>	Ph.D. in Physical and Mathematical Sciences, Associate Professor
<u>Mykolaivna</u>	

TABLE OF CONTENTS

ARCHITECTURE, CONSTRUCTION		
1.	Коровкіна Г.А. КОМПОЗИЦІЯ В АРХІТЕКТУРІ ВІКТОРІАНСЬКОГО ПЕРІОДУ	9
ART HISTORY		
2.	Качуринець Л.В. СКЛАДОВІ ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ ДИРИГЕНТА	12
3.	Качуринець С.Є. РОЛЬ ХОРЕОГРАФІЇ У ФОРМУВАННІ ПРАВИЛЬНОЇ ПОСТАВИ ТА ГАРМОНІЙНОГО РУХОВОГО АПАРАТУ	16
ECONOMY		
4.	Levitan A. RISKS AND OPPORTUNITIES OF SECURITIZING BANK ASSETS WITH THE USE OF MONETARY SUBSTITUTES	21

TRENDS AND PERSPECTIVES OF THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND EDUCATION
IN GLOBALIZATION

5.	Tsovma B. LEGISLATIVE REGULATION AND DEFINITION OF COMPLIANCE CONTROL FUNCTIONS IN THE UKRAINIAN BANKING SPHERE	26
6.	Клят Ю., Онофрійчук П., Ремез А., Момот Д., Молчанов Д. ЗАВДАННЯ ТА ПРИНЦИПИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕОБХІДНОГО РІВНЯ ВОЄННО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ В СИСТЕМІ ЇЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ	30
7.	Колодійчук А.В., Важинський Ф.А. УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ САНАЦІЄЮ ПІДПРИЄМСТВА	35
8.	Приходченко О.Ю., Острянин С.О. ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНА МОДЕЛЬ ОПТИМІЗАЦІЇ ТАРИФНОЇ СІТКИ ІНТЕРНЕТ-ПРОВАЙДЕРА	45
ENVIRONMENTAL SCIENCES		
9.	Wong J., Huras C. OPTIMIZING MICROALGAE CULTIVATION FOR SUSTAINABLE BIOFUEL PRODUCTION: A SYSTEMS APPROACH	48
10.	Ramadan M. URBAN HEAT ISLAND EFFECT AND ITS IMPACT ON AIR QUALITY: A CASE STUDY OF MEGACITIES	50
11.	Kuruvilla S., Solanki M. PRECIPITATION PATTERNS AND RUNOFF DYNAMICS IN ARID CATCHMENTS: A CASE STUDY OF THE NEGEV DESERT	53
12.	Yuko Miwa, Aoyama Keiji MICROALGAE ARCHITECTURE: HARNESSING BIOLOGICAL PROCESSES FOR SUSTAINABLE BUILDING DESIGN	56
GEOLOGY		

13.	Ішков В.В., Пащенко П.С., Козар М.А., Дрешпак О.С., Чечель П.О. ЗВ'ЯЗОК МІЖ ВМІСТАМИ ГЕРМАНІЮ ТА КОБАЛЬТУ У ВУГІЛЬНОМУ ПЛАСТІ С5 ШАХТИ "ПАВЛОГРАДСЬКА" (УКРАЇНА)	59
JURISPRUDENCE		
14.	Гаспарян Р. ОРГАНІЗАЦІЯ І ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В СФЕРІ ЖКГ НА ЗАКОНОДАВЧІЙ БАЗІ	95
15.	Гребенюк А.В. НЕІНСТРУМЕНТАЛЬНІ МЕТОДИ ДЕТЕКЦІЇ БРЕХНІ У КРИМІНАЛІСТИЦІ: СУЧАСНІ МОЖЛИВОСТІ	98
16.	Добренька Н.В., Добренький С.В., Белашов Д.О., Лузан В.С., Фичак О.Г. АКТУАЛЬНІ ПРАВОВІ Й ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЩОДО СКЛАДАННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ДОКУМЕНТІВ В УКРАЇНІ	102
17.	Мірошник Д.С., Рейда Д.І., Громович А.А., Колесник Н.М., Деревягін О.О. ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТАРІЮ OSINT ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: АНАЛІЗ ІНСТРУМЕНТІВ RIPL, WAYBACK MACHINE І CELLEBRITE UFED	107
18.	Семененко Д.В., Васюра О.О. ДО ПИТАННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ. ЇЇ ЗНАЧЕННЯ В ЗАГАЛЬНІЙ СИСТЕМІ ДОКАЗІВ	112
19.	Семененко О., Царинник В., Баранов С., Водчиць О., Яновський П. СУЧАСНІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРИВАТНИХ ВІЙСЬКОВИХ КОМПАНІЙ В СИСТЕМІ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ	116
MANAGEMENT, MARKETING		

TRENDS AND PERSPECTIVES OF THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND EDUCATION
IN GLOBALIZATION

20.	Мельник О.В., Мельник Т.С. СУЧАСНІ СПОСОБИ МАРКЕТИНГОВОГО ВПЛИВУ НА СПОЖИВАЧІВ ТРАНСПОРТНИХ ПОСЛУГ: АДВЕРГЕЙМИНГ	122
21.	Седікова І.О., Седіков Д.В., Шалагінова Д.С. ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ТА ІНФОРМАТИЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ ЯК ОСНОВА ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ	126
22.	Сирота Л.Б. ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ МЕНЕДЖЕРІВ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ СФЕРИ ЗА ДОПОМОГОЮ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН	129
23.	Христофор О.В., Мельник Т.С. ЕВОЛЮЦІЯ РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ ПОТЕНЦАЛУ ТА ЙОГО РОЗУМІННЯ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ	136
MEDICINE		
24.	Dossay Z.E., Toleuova L.B., Zhanasheva D.A. NEW METHODS OF TREATMENT OF INFLAMMATORY BOWEL DISEASES IN PREGNANT WOMEN	140
25.	Pernebay A.G., Abdrakhmanova U.A., Pernebay A.B., Berik A.T. A MODERN APPROACH IN THE MANAGEMENT OF PATIENTS WITH AORTIC STENOSIS	147
26.	Біла В.В., Говсєєв Д.О., Мартинова Л.І., Прилуцька А.Б., Сокол І.В. НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID-19 ТА ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ В УКРАЇНІ, ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВІ РІШЕННЯ	153
PEDAGOGY		
27.	Mytrofanova L. БУЛІНГ. ШКІЛЬНИЙ БУЛІНГ. ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ, ШЛЯХИ БОРОТЬБИ З НАСИЛЬСТВОМ.	159

TRENDS AND PERSPECTIVES OF THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND EDUCATION
IN GLOBALIZATION

28.	Белітченко Д.М. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН	168
29.	Білецька Л.С., Бурлюк Л.В. ПРОБЛЕМА ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	176
30.	Ніколенко І.А. ПРОГРАМА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ (ВИХОВАТЕЛІВ, АСИСТЕНТІВ ВИХОВАТЕЛІВ ГРУП З ІНКЛЮЗИВНИМ НАВЧАННЯМ) ЗАКЛІДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	182
31.	Семененко Л., Добровольський Ю., Ярмольчик М., Стрепетова О., Складенко Р. РОЗВИТОК ТЕХНОЛОГІЙ У СИСТЕМІ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ В УКРАЇНІ	193
PHILOLOGY		
32.	Русаченко Н.П. НАЗВИ ОДЯГУ ТА ВЗУТТЯ ЯК ЕТНОКУЛЬТУРНИЙ МАРКЕР СЕРЕДНЬОНАДДНІПРЯНСЬКОГО ГОВОРУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	197
PHILOSOPHY		
33.	Дорошко В.В. ЛІДЕРСТВО У СУЧАСНІЙ ФІЛОСОФСЬКІЙ ОСВІТІ	201
POLITICS		
34.	Konstantynyuk S. EDUCATION AND SCIENCE DIPLOMACY AS AN INSTRUMENT OF SOFT POWER: THE NATIONAL SECURITY DIMENSIONS	203

TRENDS AND PERSPECTIVES OF THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND EDUCATION
IN GLOBALIZATION

35.	Личагіна С.Р. РЕІНТЕГРАЦІЯ ВЕТЕРАНІВ І УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ ТА ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ В ЦИВІЛЬНЕ ЖИТТЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД	206
PSYCHOLOGY		
36.	Halushchak V. TO THE QUESTION OF THE FEATURES OF PSYCHOLOGICAL COUNSELING	209
37.	Піасова І. PSYCHOLOGICAL DIMENSIONS OF HEALTH PRESERVATION: AN INTEGRAL APPROACH	217
38.	Петенок Є.П. РОЗВИТОК ТА ФОРМУВАННЯ СУЧАСНИХ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ НА ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ	220
TECHNICAL SCIENCES		
39.	Dakhno H. ПОКАЗНИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ІТ ПРОЦЕСАМИ В БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВАХ	224
40.	Hnatiienko V., Hnatiienko H. IMPROVING THE QUALITY OF THE FORECASTED YIELD OF AGRICULTURAL CULTURES THROUGH THE ANALYSIS OF CLOUDY SATELLITE IMAGES	227
41.	Jiaqi Wang, Yajie Wan ENHANCING ANKLE FRACTURE DIAGNOSIS USING COMPUTER VISION	232
42.	Kolesnykov D., Nazarov O., Nazarova N. INFORMATION RETRIEVAL SYSTEMS TO DETERMINE THE OPTIMAL APPROACH FOR PROCESSING LARGE AMOUNTS OF DATA IN HIGH LOAD SYSTEMS	244
43.	Дахно Г. ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ІТ-ПРОЦЕСАМИ У БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ	249

TRENDS AND PERSPECTIVES OF THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND EDUCATION
IN GLOBALIZATION

44.	Дахно Г. СТРУКТУРНІ ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ У КОНТЕКСТІ ІТ ПРОЦЕСІВ ТА ІНФРАСТРУКТУРИ	251
45.	Корчак М.М. ПЕРЕДУМОВИ ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ ЗАСМІЧЕНОСТІ ПОЛЯ ПІСЛЯЖНИВНИМИ РЕШТКАМИ КУКУРУДЗИ	254
46.	Кулик О.П., Кубрак В.Г., Воронов Д.М., Блащук С.М., Щербак О.В. ОЦІНКА МОЖЛИВОСТЕЙ СВІТЛОСИГНАЛЬНОГО ОБЛАДНАННЯ АЕРОДРОМУ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЛЬОТІВ ДЕРЖАВНОЇ АВІАЦІЇ НА ЕТАПІ ЗЛЬОТУ	261
47.	Чуєнко В. КОМП'ЮТЕРНІ СИТЕМИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ГАЛУЗЕЙ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА	266

НАЗВИ ОДЯГУ ТА ВЗУТТЯ ЯК ЕТНОКУЛЬТУРНИЙ МАРКЕР СЕРЕДНЬОНАДДНІПРЯНСЬКОГО ГОВОРУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Русаченко Н.П.

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української мови

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Середньонаддніпрянський говір – один із архаїчних говорів південносхідного наріччя, його генетичне ядро, що характеризується чітким внутрішнім членуванням із виокремленням п'яти діалектних зон: центральної, північної, південної, західної та східної, у межах яких функціонують окремі групи говірок. Типові для середньонаддніпрянського діалекту явища представлені саме в центральній частині досліджуваного ареалу. Периферійні ж зони утворилися внаслідок міждіалектної взаємодії середньонаддніпрянського говору з східно- й середньополіськими діалектами на півночі; волинським і подільським говорами на заході; південно-західними та поліськими діалектами в говірках південної й східної зон [1: 314].

Однією з особливостей лексики середньонаддніпрянського говору південно-східного наріччя української мови є невелика кількість ендемізмів порівняно з поліським та південно-західним наріччям. Відповідно діалектні лексеми середньонаддніпрянського говору стають об'єктом уваги набагато рідше, хоча, без сумніву, мають свої особливості й цінність для вивчення історії мови.

Лексика, що номінує одяг та взуття, є однією з найдавніших і водночас найдинамічніших тематичних груп, у якій закумуляовано всі зміни у традиціях та побуті мовців. Формування українського традиційного одягу протягом багатьох століть відбувалося під впливом як власне лінгвальних, так і позамовних чинників, зокрема географічно-кліматичного розташування та природних умов досліджуваної території, характеру побуту та уподобань, а

також взаємозв'язків з іншими народами, що і позначилося на значній варіативності лексем у діалектному континуумі [2: 158].

Назви одягу та взуття в діалектах української мови не лише позначають певні предмети побуту, але й відображають етнокультурні особливості національного вбрання. Численні варіантні назви жіночого та чоловічого одягу, взуття в діалектах української мови свідчать про національні традиції, різноманіття крою, матеріалів виготовлення та способів його носіння в різних регіонах України.

Як відомо, традиційний одяг еволюціонує протягом століть, відображаючи зміни в суспільстві, економіці, політиці та моді. У свідомості мовців зменшується обсяг знань про окремі деталі, їхню трансформацію чи повну втрату. Це пов'язано з тим, що деякі назви переходять на периферію суспільного життя і повністю зникають з активного вжитку. Закономірно набуває пасивного статусу й та лексика, яку використовували для їх позначення.

Саме діалекти зберігають лексичні одиниці на позначення елементів одягу, що вже давно не відповідають сучасним тенденціям, водночас формують історію українського вбрання, традицій та побуту українців.

На території середньонадніпрянського говору особливо виділявся стиль Полтавської та Київської областей.

Жіночі вишиванки в Полтавській області, як правило, вишивали білим по білому, проте в ужитку були також червоно-чорні візерунки та мережка. Саме полтавську вишивку з її складними орнаментами та насиченою кольоровою гамою вважають однією з найскладніших і найвишуканіших в Україні. Рукави сорочки збиралися і зверху, і знизу. Корсетки різної довжини мали знизу м'які фалди і прикрашалися вишивкою, тасьмою та гудзиками. Спідниці шили з напіввовняної фабричної або домотканої тканини, прикрашали стрічками, вовняними смужками або таким видом аплікації як «перці». Фартухи, зазвичай білі, декорували вишивкою і мережками. На голову дівчини надягали вінки з різнокольоровими стрічками, на голову жінки – «намітку» або хустку поверх очіпка. Серед прикрас мали популярність намиста, дукачі. Із взуття – шкіряні черевики або чобітки.

Чоловічі сорочки шили з білого полотна та вишивали білою або нефарбованою льняною ниткою, використовували мережку. Рукави робили широкі, із вишивкою по нижньому краю. Штанини шароварів були зі щільного полотна та заправлялися в «чирики» – чоботи з м'якими невисокими халявами. На талії шаровари закріплювали поясом, який одночасно був і прикрасою, бо ткали такі з різнокольорових ниток з візерунками.

Білі жіночі вишиванки в Київській області шили з вузьким коміромстійкою, який обшивали візерунками та мережкою. У якості спідниці використовувалися дві запаски – передня і задня різних забарвлень. На талію пов'язували широкий довгий пояс із китицями. Верхнім одягом слугувала суконна або байкова куртка. Для оздоблення, крім звичайних матеріалів, використовували аплікацію червоними «перцями». На голову одягали яскраві вишиті хустки. Численні різнокольорові намиста були основними традиційними жіночими прикрасами, а святковим взуттям – червоні сап'янові чобітки. Чоловічі вишиванки шили з білого домашнього полотна. Вони були зібрані під вузьким коміром, вишивалися хрестиком червоними, чорними і синіми нитками. Штани-шаровари з грубого домашнього полотна закріплювали широким поясом із тканими кольоровими смугами. У холодну пору року надягали суконну свитку, яку прикрашали вставками зі шкіри або вовняними смужками. На голову одягали високу шапку з каракулю, на ноги – невисокі шкіряні чоботи [3].

Цінним джерелом інформації про етнокультурну специфіку лексики одягу середньонадніпряньського говору можуть стати діалектні словники із великою кількістю унікальних слів, що не вживаються в сучасній українській літературній мові, і водночас деталізують багато характеристик власне національної специфіки одягу. Лексеми можна класифікувати за статевими ознаками носія, призначенням, сезоном, способом носіння, матеріалом виготовлення тощо. Для діалектних назв одягу характерне накладання семантичних полів, що призводить до того, що одне й те ж слово може належати одночасно до кількох лексико-тематичних груп.

У назвах верхнього одягу чітко простежується диференціація за сезонним використанням, матеріалом виготовлення та гендерною приналежністю:

бурму́с – короткий жіночий одяг на ваті без коміра (СДЛ); *ва́тник* – теплий одяг на ваті (СДЛ); *жу́рка* – верхній одяг, схожий на піджак (СДЛ); *кара́ска* – жіночий одяг на ваті, переважно короткий (СДЛ); *каре́я* – верхній чоловічий одяг з вовни чи полотна у вигляді плаща з відлогою; *кожух* – зимовий верхній одяг з овечої шкури хутром усередину; *кохва́йка* – верхній теплий одяг, фуфайка (СДЛ); *ку́рта* – короткий теплий чоловічий одяг (СДЛ); *куці́на* – верхній короткий одяг (СДЛ); *моско́вка* – чоловічий чи жіночий одяг на ваті (СДЛ); *осі́нка* – короткий жіночий одяг на ваті (СДЛ); *полупа́льтик* – короткий одяг на ваті (СДЛ); *сві́тка* – довгополий верхній одяг з домотканого грубого сукна; *свитьо́нка* – жіноча, коротка, але широка свитка на тоненькій ваті (СДЛ); *сукня́к* – верхній чоловічий одяг, пошитий із сукна (СДЛ); *сюрту́к* – верхній теплий чоловічий одяг; *чекме́н* – чоловічий верхній сукняний одяг (СДЛ); *шушун* – верхній жіночий одяг вільного халатоподібного крою з покупних тканин, розширений донизу; *юпа́нка* – жіночий одяг на ваті, має п'ять – дев'ять фалд, з гудзиками ззаду (СДЛ); *ю́пка* – верхній теплий жіночий одяг із домотканого сукна, пошитий у талію, зі складками.

Системний характер лексики реалізують внутрішньотематичні зв'язки і в лексико-семантичній групі на позначення натільного, легкого одягу: *більльо́* – білизна (СДЛ); *стано́к* – верхня частина жіночої сорочки, до якої пришивається підтичка (СДЛ); *та́лійка* – ліф, ліфчик (СДЛ); *ба́ска* – літній жіночий одяг, схожих на кофту, має ззаду дві фалди (СДЛ); *бебе́шка* – жіночий одяг, схожий на кофту (СДЛ); *козачо́к* – жіночий літній одяг з двома фалдами (СДЛ); *піддо́вка* – одежина, що піддівається під пальто, кожух тощо (СДЛ); *халада́йка* – проста блуза (СДЛ); *па́рочка* – назва кофти і спідниці разом (СДЛ).

Існує багато лексем для позначення взуття, серед яких трапляються діалектні назви з експресивним значенням: *кандалі́* – велике взуття (СДЛ); *кі́нди* – вид легкого літнього взуття (СДЛ); *щабле́ти* – легкі літні черевики (СДЛ); *чу́ні* – легке тепле взуття, схоже на валянки; *ла́пти* – плетене взуття з кори; *чорнобрі́вці* – святкові чоботи з кольоровими халявами і чорними передами (СДЛ); *шкарбу́ні* – старі, драні, зношені чоботи або черевики (СДЛ); *шльо́ри* – взуття без закаблуків (СДЛ); *шльо́ндри* – хатні легкі черевики, тапки (СДЛ); *шльо́пки* – легкі домашні

черевики, переважно без закаблуків (СДЛ); *щабл'єти* – легкі літні черевики (СДЛ).

На позначення головних уборів у середньонаддніпрянському діалекті найбільший спектр лексем представлений у категорії жіночої хустки: *в'ельон* – хустка заміжньої жінки, яка пов'язується одразу після того, як з нареченої знімають фату; *капор* (*капур*) – жіночий головний убір, який носили переважно баби (СДЛ); *ко́бка* – накидка на голову від дощу, пришита до одєжини (СДЛ); *кора́блик* – жіночий старовинний головний убір, очіпок (СДЛ); *косин'єць* – косинка (СДЛ); *ляні́чка* – хустка (СДЛ); *обпина́чка* – велика хустка, якою обпинаються, щоб не було холодно (СДЛ); *очі́пок* – головний убір заміжньої жінки; *панішо́н* – накидка на голову, пришита до одєжини (СДЛ); *пові́тник* – головний убір, схожий на капор (СДЛ). Різні регіони України мали свої особливості носіння хусток, візерунки та способи їх зав'язування.

Щодо аксесуарів діалектні словники фіксують небагато лексем, серед яких: *гаплі́к* – крючок, який вшивається, щоб застібнути одєжину (СДЛ); *дукáти* – намисто з монетами, від однієї до трьох в залежності від заможності людини; *закóлка* – защібка для волосся (СДЛ); *о́кравка* – домотканий шерстяний жіночий пояс у три пальці шириною (СДЛ); *пацьо́рки* – намисто; *пу́вичка* – гудзик (СДЛ).

Отже, лексика на позначення одягу, взуття та аксесуарів, представлена в середньонаддніпрянському говорі української мови, репрезентує назви, що є частиною активної лексики, та номени, що перейшли до пасивного словника діалектоносіїв. Різноманітність діалектних лексем свідчить як про етнокультурну самотність носіїв цієї говірки, так і про давні традиції українського вбрання.

Список літератури

1. Мартинова Г.І. Середньонаддніпрянський діалект. Фонологія і фонетика: монографія. Черкаси: Тясмин, 2003. 367 с.

2. Гримашевич Г. Одяг поліщука-шляхтича в XVI – XVII ст. (за матеріалами актових книг житомирського гродського уряду) [Електронний ресурс]. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/15979/1/%D0%B3%D1%80%D0%B8%D0%BC%D0%B0%D1%88%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%871.pdf> (дата доступу: 10.07.2024)

3. За матеріалами <https://vyshyvanchka.com/vyshyvanka-u-riznyh-regionahukrayiny/>, <https://rubryka.com/article/kod-natsiyi-vyshyvanka-u-riznyh-regionahukrayiny/>.

Джерела фактичного матеріалу

СДЛ – Сизко А. Т. Словник діалектної лексики говірок сіл південно-східної Полтавщини. Дніпропетровськ: ДДУ, 1990. 100с